

Cultura en crisi: desmantellament, mercat i pèrdua de sentit públic

Published by [Interacció](#) [1] on 19/02/2014 - 11:06 | Last modification: 30/04/2026 - 14:18

L'informe *España: La cultura en tiempos de crisis* d'Enrique Bustamante no descriu només una caiguda conjuntural, sinó un procés de desestructuració profunda del sistema cultural espanyol. El punt de partida és empíric i contundent: les polítiques públiques culturals pateixen un deteriorament generalitzat en tots els nivells institucionals, des de l'Estat fins als municipis, amb una reducció sostinguda de recursos, instruments i capacitat d'acció. Aquest retrocés no s'explica únicament per la crisi econòmica iniciada el 2008. El text insisteix que el que està en joc és un canvi de model, on la cultura deixa de ser concebuda com a dret i passa a ser subordinada a lògiques de mercat.

**España: La cultura
en tiempos de crisis**
Fuentes financieras y políticas públicas

Enrique Bustamante Ramírez
Documento de Trabajo 11/2013

L'anàlisi mostra com l'impacte de la crisi es desplega en diverses capes. D'una banda, el col·lapse del finançament públic: els pressupostos culturals estatals es redueixen dràsticament i aquest efecte es multiplica en un sistema descentralitzat on comunitats autònomes i ajuntaments, principals sostenidors de la despesa cultural, retallen encara més intensament. El resultat no és només una reducció quantitativa, sinó una alteració del sistema cultural, amb desaparició de programes, debilitament d'institucions i increment de les desigualtats territorials d'accés.

De l'altra, el text assenyala una transformació en les fonts de finançament que no arriba a consolidar-se. El discurs sobre el mecenatge privat guanya centralitat política, però no es tradueix en un sistema efectiu capaç de substituir el suport públic. Aquesta expectativa frustrada situa el sector en una posició de vulnerabilitat estructural, dependent d'un mercat incapaç de sostenir la diversitat cultural. El cas espanyol es presenta així com un exemple extrem dins d'Europa, amb un nivell de desmantellament que supera el d'altres països amb crisis similars.

Ara bé, el nucli més rellevant del document no és només descriptiu, sinó interpretatiu. Bustamante sosté que la crisi és també ideològica: respon a una reconfiguració del paper de l'Estat i a una progressiva acceptació, fins i tot en sectors tradicionalment favorables a la intervenció pública, d'una concepció econòmica de la cultura. Aquesta deriva contribueix a banalitzar-la i a desplaçar-la en l'agenda pública, malgrat la persistència d'un discurs institucional que en reivindica la importància estratègica. El contrast entre retòrica i acció esdevé així un dels símptomes més clars del moment.

Davant d'aquest escenari, el text proposa una reordenació conceptual i política. La cultura ha de ser pensada simultàniament com a dret i com a sector econòmic, però sense confondre aquests plans. Això implica separar les polítiques orientades a garantir la diversitat i l'accés de les que busquen el desenvolupament industrial, i alhora articular-les sota un lideratge públic fort. La proposta no és menor: planteja reconstruir les bases mateixes de la política cultural, redefinint objectius, instruments i criteris d'avaluació en un context on les certeses anteriors han

quedat erosionades.

El text deixa una pregunta oberta que ens interpel·la: si la cultura pot desaparèixer gairebé sense resposta social en un context de retallades, quin era realment el seu arrelament públic? La crisi no només redueix recursos; posa en dubte el contracte cultural construït en dècades anteriors.

Referència

Bustamante, E. (Ed.). (2013). *Espanya: La cultura en tiempos de crisis. Fuentes financieras y políticas públicas*. Fundación Alternativas.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Informe

Categories: Informes i documents

Tags: polítiques culturals

Tags: finançament de la cultura

Tags: economia de la cultura

Tags: desigualtats culturals

Tags: governança cultural

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2014/espanya-crisi>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/e140020.pdf>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/4752>